

Regeringens proposition

2005/06:142

Höjt inkomsttak vid beräkning av
sjukpenninggrundande inkomst och höjd
lägstnivå för hel föräldrapenning

Prop.
2005/06:142

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 16 mars 2006

Göran Persson

Berit Andnor
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att inkomsttaket för sjukpenninggrundande inkomst höjs från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet.

Regeringen föreslår även att lägstnivån för hel föräldrapenning höjs från 60 kronor per dag till 180 kronor per dag.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.....	11
2.4	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799).....	12
3	Ärendet och dess beredning.....	13
4	Höjt inkomsttak vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst	14
5	Höjd lägstanivå för hel föräldrapenning.....	16
6	Författningskommentar	17
6.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	17
6.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring	19
6.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.....	19
6.4	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799).....	20
	Bilaga Förteckning över remissinstanser till betänkandet Handlingsplan för ökad hälsa i arbetslivet (SOU 2002:5)	21
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2006	22

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
3. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön och
4. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2, 5 a och 5 d §§, 4 kap. 6 § samt 8 kap. 8 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §²

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (*inkomst av anställning*) eller på annan grund (*inkomst av annat förvärvsarbete*). Som inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte inkomst som avses i 10 kap. 3 § 1–3 inkomstskattelagen (1999:1229) eller sådan ersättning som anges i 1 § första stycket 1–5 och fjärde stycket lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster. Som inkomst av annat förvärvsarbete räknas inte sådan ersättning enligt gruppsjukförsäkring eller trygghetsförsäkring vid arbetskada som enligt 2 § första stycket lagen om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster utgör underlag för nämnda skatt. Den sjukpenninggrundande inkomsten fastställs av Försäkringskassan. Inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete skall därvid var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger *sju och en halv* gånger prisbasbeloppet. Det belopp som sålunda skall undantas skall i första hand räknas av från inkomst av annat förvärvsarbete. Ersättning för utfört arbete i annan form än pension räknas som inkomst av anställning, såvida ersättningen under ett år uppgår till minst 1 000 kronor, även om mottagaren inte är anställd hos den som utger ersättningen. I nu angivna fall skall den som utför arbetet anses såsom

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst bortses från sådan inkomst av anställning och annat förvärvsarbete som överstiger *tio* gånger prisbasbeloppet. Det belopp som sålunda skall undantas skall i första hand räknas av från inkomst av annat förvärvsarbete. Ersättning för utfört arbete i annan form än pension räknas som inkomst av anställning, såvida ersättningen under ett år uppgår till minst 1 000 kronor, även om mottagaren inte är anställd hos den som utger ersättningen. I nu angivna fall skall den som utför arbetet anses såsom arbetstagare och

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2004:781.

arbetstagare och den som utger ersättningen såsom arbetsgivare. Kan ersättning för arbete för någon annans räkning under året inte antas uppgå till minst 1 000 kronor, skall ersättningen från denne inte tas med vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten i annat fall än då den utgör inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning skall bortses från ersättning som enligt 2 a § skall anses som inkomst av annat förvärvsarbete samt ersättning som idrottsutövare får från sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte kan antas uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag skall vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person

den som utger ersättningen såsom arbetsgivare. Kan ersättning för arbete för någon annans räkning under året inte antas uppgå till minst 1 000 kronor, skall ersättningen från denne inte tas med vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten i annat fall än då den utgör inkomst av näringsverksamhet. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning skall bortses från ersättning som enligt 2 a § skall anses som inkomst av annat förvärvsarbete samt ersättning som idrottsutövare får från sådan ideell förening som avses i 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229) och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte kan antas uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning bortses även från ersättning från en stiftelse som har till väsentligt ändamål att tillgodose ekonomiska intressen hos dem som är eller har varit anställda hos en arbetsgivare som lämnat bidrag till stiftelsen (vinstandelsstiftelse) eller från en annan juridisk person med motsvarande ändamål, om ersättningen avser en sådan anställd och inte utgör ersättning för arbete för den juridiska personens räkning. Detta gäller dock endast om de bidrag arbetsgivaren lämnat till den juridiska personen varit avsedda att vara bundna under minst tre kalenderår och att på likartade villkor tillkomma en betydande del av de anställda. Om arbetsgivaren är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag skall vid beräkningen inte bortses från ersättning som den juridiska personen lämnar till sådan företagsledare eller delägare i företaget eller en person

som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning skall alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten skall, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning, som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst. Semesterlön får inte inräknas i den sjukpenninggrundande inkomsten till högre belopp än vad som skulle ha utgivits i lön för utfört arbete under motsvarande tid. En liknande begränsning skall gälla semesterersättning. Inkomst av arbete för egen räkning får ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

5 a §³

För en försäkrad, till vilken tjänstepension utges i form av ålderspension eller annan därmed jämställd pension före utgången av den månad under vilken han fyller 65 år, skall sjukpenninggrundande inkomst fastställas om han har ett förvävarsarbete som beräknas pågå under minst sex månader i följd. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid enligt 2 §.

Är en försäkrad med sådan tjänstepension som avses i första stycket helt eller delvis arbetslös samt arbetssökande, skall sjukpenninggrundande inkomst fastställas endast om tjänstepensionen understiger 60 procent av lönen närmast före pensionsavgången. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid på grundval av lönen närmast före pensionsavgången eller, om den försäkrade inte har för avsikt att förvävsarbete i samma omfattning som tidigare, den inkomst han kan antas få av arbete som svarar mot det föreliggande arbetsutbudet. Vid beräkningen skall iakttas att inkomsten inte får överstiga *sju och en halv* gånger *basbeloppet*. Vi-

som är närstående till någon av dem. Med fåmansföretag, fåmanshandelsbolag, företagsledare och närstående person avses detsamma som i inkomstskattelagen. Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst av anställning skall alltid bortses från ersättning från en vinstandelsstiftelse som härrör från bidrag som arbetsgivaren lämnat under åren 1988–1991.

Är en försäkrad med sådan tjänstepension som avses i första stycket helt eller delvis arbetslös samt arbetssökande, skall sjukpenninggrundande inkomst fastställas endast om tjänstepensionen understiger 60 procent av lönen närmast före pensionsavgången. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid på grundval av lönen närmast före pensionsavgången eller, om den försäkrade inte har för avsikt att förvävsarbete i samma omfattning som tidigare, den inkomst han kan antas få av arbete som svarar mot det föreliggande arbetsutbudet. Vid beräkningen skall iakttas att inkomsten inte får överstiga *tio* gånger *prisbasbeloppet*. Vidare

³ Senaste lydelse 1994:46.

dare skall inkomsten minskas med tjänstepensionen. Minskningen får dock inte ge till resultat att en försäkrad som är endast delvis arbetslös erhåller lägre sjukpenninggrundande inkomst än om beräkning skett enligt första stycket.

skall inkomsten minskas med tjänstepensionen. Minskningen får dock inte ge till resultat att en försäkrad som är endast delvis arbetslös erhåller lägre sjukpenninggrundande inkomst än om beräkning skett enligt första stycket.

5 d §⁴

När Försäkringskassan skall fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6 och som helt eller delvis saknar anställning skall den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma skall gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen skall göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.

Den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete, grundad på annan inkomst än som avses i 2 a § första stycket, skall också räknas om för en försäkrad som inte har upphört med förvärvsarbetet. Omräkning skall göras under en pågående ersättningsperiod efter det att ett år har förflutit räknat från ersättningsperiodens början. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen.

Omräkningen skall göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknat från det senaste fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten skall inte beaktas. Den sjukpenninggrundande inkomsten kan aldrig fastställas till ett belopp som överstiger *sju och en halv* gånger prisbasbeloppet.

Omräkningen skall göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknat från det senaste fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten skall inte beaktas. Den sjukpenninggrundande inkomsten kan aldrig fastställas till ett belopp som överstiger *tio* gånger prisbasbeloppet.

4 kap.

6 §⁵

Hel föräldrapenning utgör lägst 60 kronor om dagen (lägstnivå).

Hel föräldrapenning utgör lägst 180 kronor om dagen (lägstnivå).

⁴ Senaste lydelse 2005:334.

⁵ Senaste lydelse 2005:334.

Föräldrapenning för de första 180 dagarna utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, beräknad enligt femte stycket, om föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten för födelsen har varit försäkrad för en sjukpenning över lägstanivån och skulle ha varit det om Försäkringskassan känt till samtliga förhållanden. Föräldrapenning för de första 180 dagarna utges dock alltid lägst med ett belopp för hel föräldrapenning om 180 kr (grundnivå). För en förälder som endast är försäkrad enligt 3 kap. 4 § socialförsäkringslagen (1999:799) gäller detta under förutsättning att föräldern uppfyller villkoren i första meningen.

Utöver vad som anges i andra stycket utges föräldrapenning för

– 210 dagar med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, beräknad enligt femte stycket, dock lägst med belopp enligt grundnivån, och för

– 90 dagar med belopp enligt lägstanivån.

Vid flerbarnsbröd utges föräldrapenning enligt 3 § andra stycket för

– 90 dagar med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, beräknad enligt femte stycket, dock lägst med belopp enligt grundnivån, och för

– 90 dagar med belopp enligt lägstanivån. För varje barn utöver det andra utges föräldrapenning med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, beräknad enligt femte stycket, dock lägst med belopp enligt grundnivån.

När föräldrapenning enligt andra–fjärde styckena skall utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, skall beräkningen ske enligt 3 kap. med undantag av 5 § fjärde–sjunde styckena samt 10 a och 10 b §§.

Utan hinder av vad som föreskrivs i andra–fjärde styckena skall, om föräldrarnas sjukpenninggrundande inkomst har sänkts enligt 3 kap. 5 § tredje stycket 5, föräldrapenningen till dess barnet fyller två år beräknas lägst på grundval av den sjukpenninggrundande inkomst som gällde innan sänkningen skedde eller den högre inkomst som löneavtal därefter föranleder, om föräldern avstår från förvärvsarbete för vård av barn. Är kvinnan gravid på nytt innan barnet uppnått eller skulle ha uppnått ett år och nio månaders ålder, skall föräldrapenningen även fortsättningsvis beräknas på motsvarande sätt. Detsamma gäller vid adoption av barn som sker inom två år och sex månader efter det att det föregående barnet fötts eller adopterats.

För en förälder som helt eller delvis saknar anställning skall den sjukpenninggrundande inkomst som föräldrapenningen beräknas på enligt sjätte stycket alltså omräknas på sätt som anges i 3 kap. 5 d §.

8 kap.

8 §⁶

Vid beräkning av inkomstrelaterad aktivitetsersättning får, om det medför en högre antagandeinkomst, vid tillämpning av 7 § i stället användas de två högsta enligt 6 § omräknade bruttoårsinkomsterna inom en ramtid av tre år.

Om, vid tillämpning av första stycket, endast en bruttoårsinkomst kan tillgodoräknas inom ramtiden upptas vid beräkning av antagandeinkomsten en bruttoårsinkomst med noll kronor.

⁶ Senaste lydelse 2004:781.

Om, vid beräkning av antagandeinkomst enligt denna paragraf, den försäkrade kan tillgodoräknas en bruttoårsinkomst året före det år då försäkringsfallet inträffar men denna är lägre än den sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. som den försäkrade har vid tidpunkten för försäkringsfallet eller den inkomst som då skulle ha utgjort hans eller hennes sjukpenninggrundande inkomst om Försäkringskassan hade känt till samtliga förhållanden, får den sjukpenninggrundande inkomsten i stället utgöra bruttoårsinkomst.

Om, vid beräkning av antagandeinkomst enligt denna paragraf, den försäkrade kan tillgodoräknas en bruttoårsinkomst året före det år då försäkringsfallet inträffar men denna är lägre än den sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. som den försäkrade har vid tidpunkten för försäkringsfallet eller den inkomst som då skulle ha utgjort hans eller hennes sjukpenninggrundande inkomst om Försäkringskassan hade känt till samtliga förhållanden, får den sjukpenninggrundande inkomsten, *till den del den inte överstiger 7,5 prisbasbelopp*, i stället utgöra bruttoårsinkomst.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande beträffande förmåner som avser tid före ikraftträdandet. Den nya bestämmelsen i 3 kap. 2 § andra stycket första meningen skall dock gälla vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst i 3 kap. 5 § tredje stycket, 5 b och 5 c §§ samt 4 kap. 6 § sjätte stycket vid beräkning av sådan sjukpenninggrundande inkomst som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

3. Äldre bestämmelser i 4 kap. 6 § första stycket gäller fortfarande i fråga om föräldrapenning för barn som är födda före den 1 juli 2006.

4. Äldre bestämmelser i 4 kap. 6 § första stycket skall tillämpas vid prövning av om en förälder uppfyller villkoret i 4 kap. 6 § andra stycket första meningen till den del den där angivna tidsperioden hänför sig till tid före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 a § lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 a §¹

För en försäkrad som avses i 3 kap. 15 § socialförsäkringslagen (1999:799) eller som i annat fall genomgår yrkesutbildning när skadan inträffar utges sjukpenning från arbetsskadeförsäkringen vid sjukdom som efter en tid av 180 dagar efter det att skadan inträffade sätter ned den försäkrades förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete med minst en fjärdedel.

Sjukpenning enligt denna paragraf utges på grundval av den försäkrades livränteunderlag som anges i 4 kap. 9–11 §§ och beräknas enligt 3 kap. och 22 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Sjukpenning enligt denna paragraf utges på grundval av den försäkrades livränteunderlag som anges i 4 kap. 9 och 10 §§ och beräknas enligt 3 kap. och 22 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Sjukpenningen utges dock endast i den mån ersättningen överstiger den sjukpenning den försäkrade är berättigad till enligt 1 eller 2 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande beträffande förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2002:222.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

Härigenom föreskrivs att 23 och 27 §§ lagen (1991:1047) om sjuklön skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ersättning enligt 20 § lämnas med skäligt belopp, dock med högst ett belopp som för dag utgör en trehundra-*s*extiofemtedel av 80 procent av en sjukpenninggrundande inkomst som uppgår till *sju* och en halv gånger *bas*beloppet.

Föreslagen lydelse

23 §¹

Ersättning enligt 20 § lämnas med skäligt belopp, dock med högst ett belopp som för dag utgör en trehundra-*s*extiofemtedel av 80 procent av en sjukpenninggrundande inkomst som uppgår till *tio* gånger *prisbas*beloppet.

27 §

Mål mellan arbetstagare och arbetsgivare om tillämpning av denna lag handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

I tvist om rätt till sjuklön skall *den allmänna försäkringskassan* på begäran av arbetsgivare, arbetstagare, arbetstagarorganisation eller domstol yttra sig huruvida arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom eller om nedsättningens omfattning.

I tvist om rätt till sjuklön skall *Försäkringskassan* på begäran av arbetsgivare, arbetstagare, arbetstagarorganisation eller domstol yttra sig huruvida arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom eller om nedsättningens omfattning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.
 2. Äldre bestämmelser i 23 § gäller fortfarande beträffande ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1997:569.

2.4 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen
(1999:799)

Prop. 2005/06:142

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § socialförsäkringslagen (1999:799) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §¹

Den som arbetar i Sverige är försäkrad för följande förmåner enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring:

1. sjukpenning och havandeskapspenning,
2. föräldrapenning *över lägsta-* 2. föräldrapenning *på lägst grund-*
nivå och tillfällig föräldrapenning, *nivån* och tillfällig föräldra-
penning,
3. inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitets-
ersättning, samt
4. rehabilitering och rehabiliteringsersättning enligt 22 kap. i fråga om
förmåner som beslutas av Försäkringskassan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om föräldrapenning för barn som är födda före den 1 juli 2006, varvid beloppet för lägstanivån skall beräknas enligt 4 kap. 6 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 juli 2006.

¹ Senaste lydelse 2004:780.

Utredningen om en handlingsplan för ökad hälsa i arbetslivet (HpH) föreslog i sitt slutbetänkande Handlingsplan för ökad hälsa i arbetslivet (SOU 2002:5) bland annat att taket för den sjukpenninggrundande inkomsten skall höjas från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga. Remissvaren över utredningens förslag finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2002/137/SF).

Regeringen har bland annat i budgetpropositionen för 2003 framfört att inkomsttaket för den sjukpenninggrundande inkomsten skall höjas från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet om det statsfinansiella läget så tillåter. I budgetpropositionen för 2006 aviserade regeringen sin avsikt att återkomma till riksdagen med lagförslag om att inkomsttaket för sjukpenninggrundande inkomst vid beräkning av bland annat sjukpenning och föräldrapenning skall höjas från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet. Vidare aviserade regeringen i nämnda budgetproposition sin avsikt att återkomma till riksdagen med lagförslag om höjd lägstanivå för föräldrapenning. Ett lagförslag har tagits fram inom Socialdepartementet. Förslagen har i denna del beretts med Försäkringskassan.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, vänsterpartiet och miljöpartiet.

Lagrådet

Förslaget i 23 § lagen (1991:1047) om sjuklön avseende den sjukpenninggrundande inkomsten är av en sådan karaktär att det i och för sig bör granskas av Lagrådet. Ändringen som innebär en anpassning till övriga lagförslag är dock av så enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande över förslaget har därför inte inhämtats.

4 Höjt inkomsttak vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst

Prop. 2005/06:142

Regeringens förslag: Inkomsttaket vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst höjs från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet fr.o.m. den 1 juli 2006.

Det höjda inkomsttaket skall tillämpas vid beräkning av sjukpenning, rehabiliteringspenning, havandeskapspenning, föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, närståendepenning, smittbärrpenning, arbetsskadesjukpenning, dagpenning enligt det statliga personskadeskyddet och ersättning från Försäkringskassan vid tvist om sjuklön.

Det höjda inkomsttaket skall också användas när en försäkrad med stöd av vissa skyddsbestämmelser får tillgodoräkna sig en tidigare sjukpenninggrundande inkomst.

HpH-utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Av de som yttrat sig över förslaget tillstyrker en majoritet en höjning av inkomsttaket från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet. *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Företagarförbundet* avvisar förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande regler för den sjukpenninggrundande inkomsten innebär att den försäkrade inkomsten är begränsad till sju och en halv gånger gällande prisbasbelopp. Detta inkomsttak infördes 1974, då tidigare system med sjukpenningklasser avskaffades och ett system med sjukpenninggrundande inkomst (SGI) infördes.

År 1975 var det 6,6 procent av de sjukpenningförsäkrade som hade en registrerad SGI som var högre än sju och en halv gånger gällande basbelopp (numera prisbasbelopp). År 1995 var motsvarande siffra 6,5 procent. Vad gäller andelen försäkrade med inkomster över inkomsttaket inträffade således ingen större förändring mellan 1975 och 1995. Därefter har en ökning av denna andel skett och under de senaste åren har utvecklingen accelererat. Nuvarande inkomsttak innebär att den försäkrade inkomsten för 2006 är begränsad till 297 700 kronor, dvs. en månadsinkomst som motsvarar drygt 24 800 kronor. Andelen försäkrade (16–64 år) med inkomster över detta belopp beräknas för 2006 till 34,3 procent för män respektive 14,9 procent för kvinnor, vilket sammantaget motsvarar ca 1,4 miljoner arbetstagare. Av dessa försäkrade har ca 500 000 eller knappt nio procent av samtliga försäkrade en årsinkomst som överstiger tio gånger prisbasbeloppet. Om en allt större grupp av de försäkrade får inkomster som överstiger sju och en halv gånger gällande prisbasbelopp finns det en risk för att försäkringens legitimitet försvagas och dess roll som allmän försäkring bortfaller.

Frågan om inkomsttaket för den sjukpenninggrundande inkomsten handlar inte längre enbart om samhällets allra översta höginkomstagare. De nya grupper som genom reallöneökningar når inkomsttaket är en helt annan kategori. Det är alltså stora grupper bland de etablerade på arbetsmarknaden som kan få relativt stora inkomstbortfall i samband med sjukdom och föräldraledighet.

Regeringens mål för föräldrapenningen är att det samlade uttaget av föräldrapenning skall vara jämställt mellan kvinnor och män. Trots att andelen föräldrapenningdagar uttagna av män ökar kontinuerligt är det fortfarande kvinnorna som tar ut den större delen av föräldrapenningen. Därför är en fortsatt ökning av männens uttag av föräldrapenning önskvärd. Enligt den analys som redovisades i budgetpropositionen för 2006 kan en höjning av inkomsttaket vara ett sätt att förmå de män som i dag har inkomst över taket att höja sitt uttag av föräldrapenningdagar.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att inkomsttaket för den sjukpenninggrundande inkomsten skall höjas från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet. Taket för antagandeinkomsten vid beräkning av ersättning från sjukförsäkringen i form av sjuk- och aktivitetsersättning bör dock även fortsättningsvis vara sju och en halv gånger prisbasbeloppet. Motsvarande bör gälla även vid beräkning av livränteunderlaget inom arbetsskadeförsäkringen.

För att vara försäkrad för bland annat sjukpenning krävs att den enskilde arbetar i Sverige och således har inkomst av arbete. Den som inte längre har någon inkomst av arbete behåller emellertid sjukpenningsskyddet i form av sjukpenninggrundande inkomst i vissa skyddsvärda situationer. En sådan situation är när försäkringsskyddet i socialförsäkringen eller något annat inkomstrelaterat trygghetssystem används eller då något allmänintresse utgör motiv för att låta den försäkrade behålla försäkringsskyddet. Till de grupper som omfattas av sådana skyddade tider enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) hör till exempel föräldralediga, vissa studerandegrupper och arbetslösa. Även för personer som uppburit sjuk- eller aktivitetsersättning eller som arbetat utomlands för t.ex. ett svenskt trossamfund gäller särskilda regler om SGI-skydd. Enligt regeringens mening bör vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst från och med den 1 juli 2006 i dessa situationer beaktas vad den sjukpenninggrundande inkomsten före detta datum skulle ha uppgått till med tillämpning av det förhöjda inkomsttaket. Regeringen föreslår även att detta skall gälla när föräldrapenning över grundnivån beräknas enligt bestämmelserna om särskild beräkningsgrund i 4 kap. 6 § sjätte stycket AFL.

Regeringens förslag innebär att följande förmåner kommer att omfattas av det höjda inkomsttaket: sjukpenning, rehabiliteringspenning, havandeskapspenning, föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, närstående-penning, smittbärrapenning, arbetsskadesjukpenning, dagpenning enligt det statliga personskadeskyddet och ersättning från Försäkringskassan vid tvist om sjuklön.

Regeringen gör bedömningen att de föreslagna reglerna innebär att statens utgifter för det under utgiftsområde 12, Ekonomisk trygghet för familjer och barn, uppförda anslaget 21:2 *Föräldraförsäkring* ökar med ca 756 miljoner kronor 2006, ca 1 626 miljoner kronor 2007 och med ca 1 792 miljoner kronor 2008. För det under utgiftsområde 10, Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, uppförda anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering, m.m.* beräknas statens utgifter öka med 800 miljoner kronor 2006, 1 800 miljoner kronor 2007 och med 1 900 miljoner kronor 2008. Utgifterna inkluderar statlig ålderspensionsavgift.

För övriga dagersättningar beräknas kostnaderna bli marginella. De beräknade utgifterna för föräldrapenning, sjukpenning och rehabiliteringspenning är beaktade i budgetpropositionen för 2006. Regeringen avser att på tilläggsbudget i samband med 2006 års ekonomiska vårproposition föreslå att ytterligare medel anvisas på anslaget 21:2 Föräldraförsäkring för utgiftsökningarna avseende tillfällig föräldrapenning och havandeskapspenning.

Förslaget föranleder ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, lagen (1991:1047) om sjuklön och socialförsäkringslagen (1999:799).

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

5 Höjd lägstanivå för hel föräldrapenning

Regeringens förslag: Beloppet för hel föräldrapenning på lägstanivån skall höjas från 60 kronor till 180 kronor. Socialförsäkringslagen (1999:799) skall som en konsekvens av höjningen preciseras så att den arbetsbaserade försäkringen omfattar föräldrapenning på lägst grundnivån.

De nya bestämmelserna skall träda i kraft den 1 juli 2006. Bestämmelserna om den nya lägstanivån och ändringen i socialförsäkringslagen skall tillämpas endast för föräldrapenning för barn som är födda efter den 30 juni 2006. Äldre bestämmelser om lägstanivån skall dock fortfarande tillämpas vid prövning av om en förälder uppfyller det s.k. 240-dagarsvillkoret till den del denna tidsperiod hänför sig till tid före ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Utöver föräldrapenning motsvarande föräldrarnas sjukpenning eller på grundnivån kan föräldrapenning tas ut under ytterligare 90 dagar på lägstanivån. Ersättning på lägstanivån motsvarar 60 kronor om dagen och beloppet har inte ändrats sedan år 1987. Lägstanivådagarna används i huvudsak av kvinnor. Höjningen av lägstanivån till 180 kronor medför därför en förstärkning av i första hand kvinnornas ekonomi vid föräldraledighet, men kan också vara ett incitament för män att i större utsträckning ta ut fler föräldrapenningdagar. Med hänsyn härtill finns det anledning att höja ersättningsbeloppet.

Den föreslagna höjningen från 60 till 180 kronor per dag innebär att grundnivån och lägstanivån kommer att sammanfalla beloppsmässigt. Begreppen grundnivå och lägstanivå bör trots detta tills vidare behållas i lagstiftningen. Om ett gemensamt begrepp införs, skulle det medföra mer omfattande författningsändringar. De nuvarande begreppen är dessutom ett uttryck för att föräldrapenningen är uppdelad på en bosättningsbaserad och en arbetsbaserad försäkring enligt socialförsäkringslagen (1999:799, [SofL]).

Enligt 3 kap. 4 § 2 SofL är den som arbetar i Sverige försäkrad för föräldrapenning över lägstanivån och tillfällig föräldrapenning. Med hänsyn till att lägstanivån och grundnivån kommer att sammanfalla beloppsmässigt bör bestämmelsen ändras. I annat fall kommer föräldrapenning på grundnivån inte längre att ingå i den arbetsbaserade försäkringen.

Bestämmelsen bör ändras så att den som arbetar i Sverige är försäkrad för föräldrapenning på lägst grundnivån och tillfällig föräldrapenning.

Lägstanivån används även inom det s.k. 240-dagarsvillkoret i 4 kap. 6 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). En förutsättning för att en förälder skall kunna få föräldrapenningen med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning under de första 180 dagarna är att han eller hon uppfyller det s.k. 240-dagarsvillkoret. Detta innebär att föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller beräknad tidpunkt för födelsen måste ha varit försäkrad för en sjukpenning över lägstanivå. Som en konsekvens av att lägstanivån höjs kommer detta krav framdeles att innebära att en förälder skall ha varit försäkrad för en sjukpenning som överstiger 180 kronor om dagen.

Är en förälder inte försäkrad för arbetsbaserad föräldrapenning eller uppfyller han eller hon inte det s.k. 240-dagarsvillkoret, kan bosättningsbaserad föräldrapenning på grundnivån utges, om föräldern är bosatt här.

Höjningen av lägstanivån bör omfatta ersättning för barn som är födda efter den 30 juni 2006. Vid adoption jämföras tidpunkten för ett barns födelse med tidpunkten när föräldern fick barnet i sin vård.

Regeringens förslag föranleder ändringar i 4 kap. 6 § AFL och 3 kap. 4 § SofL.

Regeringen gör bedömningen att de föreslagna reglerna innebär att statens utgifter för det under utgiftsområde 12, Ekonomisk trygghet för familjer och barn, uppförda anslaget 21:2 *Föräldraförsäkring* ökar med 9 miljoner kronor 2006, 188 miljoner kronor 2007 och med 454 miljoner kronor 2008. De beräknade utgifterna är beaktade i budgetpropositionen för 2006.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

3 kap.

2 §

I *andra stycket* görs den ändringen att det s.k. taket vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst (SGI) höjs från sju och en halv gånger prisbasbeloppet till tio gånger prisbasbeloppet.

5 a §

Bestämmelserna i *andra stycket* om beräkning av SGI i vissa fall för en försäkrad som har tjänstepension i form av ålderspension eller annan liknande pension ändras som en konsekvens av att taket för SGI höjs.

5 d §

I *tredje stycket* görs en konsekvensändring med anledning av det höjda taket för beräkning av sjukpenninggrundande inkomst.

4 kap.**6 §**

I *första stycket* görs den ändringen att beloppet för lägstanivån höjs från 60 till 180 kronor om dagen.

8 kap.**8 §**

I *tredje stycket* införs en begränsning av hur stor del av SGI:n som i där angivna fall får anses utgöra bruttoårsinkomst vid beräkning av antagandeinkomst för aktivitetsersättning. Begränsningen motsvarar vad som hittills har utgjort taket för SGI. Ändringen innebär att det höjda taket för SGI inte skall påverka beräkningen av antagandeinkomst vid aktivitetsersättning.

Övergångsbestämmelserna

Enligt *andra punkten första meningen* gäller äldre bestämmelser fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet. När förmåner som beräknas med ledning av SGI utges för tid före ikraftträdandet skall det hittillsvarande inkomsttaket om sju och en halv gånger prisbasbeloppet fortfarande tillämpas. Föräldrapenning på lägstanivån skall för tid före ikraftträdande fortfarande utges med det hittillsvarande beloppet 60 kronor om dagen.

Bestämmelsen i *andra punkten andra meningen* innebär att den nya bestämmelsen i 3 kap. 2 § andra stycket första meningen, dvs. det höjda inkomsttaket för SGI, skall gälla också vid tillämpning av bestämmelserna om SGI i 3 kap. 5 § tredje stycket, 5 b och 5 c §§ samt 4 kap. 6 § sjätte stycket. I 3 kap. 5 § tredje stycket finns bestämmelser om s.k. SGI-skyddade tider. Vidare finns i 3 kap. 5 b § en skyddsregel för utvända bistanndsarbetare och missionärer som återvänder till Sverige. SGI-skydd gäller enligt 3 kap. 5 c § också vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har haft sjuk- eller aktivitetsersättning. Gemensamt för dessa skyddssituationer är att SGI för en person efter förvärvsavbrott i Sverige uppgår till lägst den SGI som förelåg före förvärvsavbrottet eller som den försäkrade då skulle ha varit berättigad till.

I åtskilliga fall kommer denna äldre SGI att vara beräknad med tillämpning av det hittillsvarande inkomsttaket. Om en sådan äldre SGI skall användas med stöd av de ovannämnda skyddsbestämmelserna skall emellertid det höjda inkomsttaket tillämpas. Det innebär att om en persons inkomster översteg det dåvarande inkomsttaket skall den äldre SGI:n räknas om med tillämpning av det höjda inkomsttaket. Motsvarande kommer att gälla när föräldrapenning enligt 4 kap. 6 § sjätte stycket skall beräknas på grundval av en tidigare SGI. Den nya begränsningsregeln i 2 § andra stycket första meningen får således full genomslagskraft även vid tillämpning av bestämmelserna om SGI-skyddade tider och andra liknande skyddssituationer.

Bestämmelsen i *tredje punkten* innebär att föräldrapenning på lägstanivån även framdeles kommer att uppgå till 60 kronor om dagen såvitt avser barn som är födda före de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Beträffande adopterade barn tillämpas bestämmelserna i 4 kap.

5 § denna lag som föreskriver att tidpunkten då den försäkrade fått barnet i sin vård jämföras med tidpunkten för barnets födelse.

Bestämmelsen i *fjärde punkten* syftar till att undvika att det uppstår retroaktiva effekter när den nya bestämmelsen om höjd lägstanivå i 4 kap. 6 § första stycket skall tillämpas vid prövning av om en förälder uppfyller villkoret i 4 kap. 6 § andra stycket första meningen om att under en försäkringsperiod om 240 dagar före barnets födelse ha varit försäkrad för en sjukpenning över lägstanivån. För den del av nämnda försäkringsperiod som löper före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser om en lägstanivå på 60 kronor om dagen fortfarande tillämpas.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

3 kap.

2 a §

Sjukpenning enligt denna paragraf utges på grundval av den försäkrades livränteunderlag och beräknas enligt 3 kap. och 22 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). Detta innebär att sjukpenningen beräknas på motsvarande sätt som sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt AFL.

Bestämmelsen i *andra stycket* ändras så att hänvisningen till 4 kap. 9–11 §§ denna lag i stället kommer att avse 4 kap. 9 och 10 §§. Ändringen är föranledd av att taket för sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. AFL höjs från sju och en halv till tio gånger prisbasbeloppet. Med anledning härav skall taket för beräkning av livränteunderlaget som enligt 4 kap. 11 § uppgår till sju och en halv gånger prisbasbeloppet inte längre tillämpas på sjukpenning enligt denna lag. I stället gäller i den delen vad som föreskrivs i 3 kap. 2 § andra stycket första meningen AFL, dvs. taket för beräkning av sjukpenning enligt förevarande paragraf kommer att uppgå till tio gånger prisbasbeloppet.

Med hänsyn till att det i 10 § lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd finns en hänvisning till bestämmelserna i förevarande lag kommer motsvarande att gälla även ersättningar inom det statliga personskadeskyddet.

6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

23 §

Ändringen i denna paragraf innebär en anpassning till det höjda taket för sjukpenninggrundande inkomst.

27 §

Bestämmelsen i *andra stycket* ändras endast på så sätt att begreppet ”den allmänna försäkringskassan” byts ut mot ”Försäkringskassan”.

6.4 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799) Prop. 2005/06:142

3 kap.

4 §

Enligt *andra punkten* är den som arbetar i Sverige försäkrad för föräldrapenning över lägstanivån och tillfällig föräldrapenning. Lägstanivån skall enligt förslaget i avsnitt 5 höjas till 180 kronor, vilket medför att lägstanivån och grundnivån kommer att sammanfalla beloppsmässigt. Detta föranleder den ändringen i förevarande paragraf att den som arbetar i Sverige är försäkrad för föräldrapenning på lägst grundnivån och tillfällig föräldrapenning. I annat fall skulle föräldrapenning på grundnivån inte längre ingå i den arbetsbaserade försäkringen.

Förteckning över remissinstanser till betänkandet Handlingsplan för ökad hälsa i arbetslivet (SOU 2002:5)

Prop. 2005/06:142
Bilaga

Remissinstanserna är följande: Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Jönköpings län, Statskontoret, Ungdomsstyrelsen, Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Statens beredning för utvärdering av medicinsk metodik, Riksskatteverket, Handikappombudsmannen, Riksrevisionsverket, Arbetsgivarverket, Högskoleverket, Institutet för social forskning vid Stockholms universitet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetstlivsinstitutet, Arbetsmiljöverket, ILO-kommittén, Jämställdhetsombudsmannen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Integrationsverket, Arbetsgivaralliansen, Föreningen Svenskt Näringsliv, Föreningen Svensk Företagshälsovård, Företagarnas Riksorganisation, Företagareförbundet, Försäkringskassaförbundet, Försäkringsanställdas förbund, Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS), Kooperationens förhandlingsorganisation (KFO), Landsorganisationen i Sverige, Landstingsförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Praktikertjänst AB, Privattjänstemannakartellen, Risk Management Teknik, Samhall AB, SIOS-Samarbetsorgan för invandrарorganisationer i Sverige, Svenska Kommunförbundet, Svenska Rygginstitutet AB, Sveriges Psykologförbund, Sveriges Akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges Försäkringsförbund, Sveriges läkarförbund, Tjänstemännens Centralorganisation, Astma- och Allergiförbundet, De Handikappades Riksförbund, Föreningen för stöd till mobbade, Handikappförbundens samarbetsorgan, Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund, Hörselskadades Riksförbund, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Reumatikerförbundet, Riksförbundet för social och mental hälsa, Synskadades Riksförbund, Sveriges Dövas Riksförbund, Pensionärernas Riksorganisation, Riksförbundet Pensionärs-Gemenskap, Svenska Kommunalpensionärernas Förbund, Sveriges Pensionärers Riksförbund, Sveriges pensionärsförbund, Kammarkollegiet, Statistiska Centralbyrån, Vinnova, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Svensk Handel, Bokföringsnämnden, Föreningen Auktoriserade revisorer, Svenska Revisorsamfundet, Svenska Redovisningskonsulters Förbund.

Remissvar har även inkommit från: Hotell och Restaurang Facket, Svenska Företagsläkarföreningen, Riksförbundet för Trafik- och Polioskadade, Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund, SACO studentråd, Svenska Diabetesförbundet, Fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation, Spel och Servicehandlarnas Riksförbund AB, Försäkringsmedicinska sällskapet, Kommunala Företagens Samorganisation, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Folksam, Elektronikförbundet Svenska, STIL Sko och Textilhandlarna, Alecta, FTF Arbetsmiljö, Statens kulturråd.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2006

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Andnor

Regeringen beslutar proposition 2005/06:142 Höjt inkomsttak vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst och höjd lägstanivå för hel föräldrapenning.